

Súd: Okresný súd Vranov nad Topľou
Spisová značka: 9C/487/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8813203344
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 03. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ružena Vašková
ECLI: ECLI:SK:OSVT:2015:8813203344.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Vranov nad Topľou samosudkyňou JUDr. Ruženou Vaškovou v právnej veci žalobcu: CD Consulting s.r.o., Politických vězňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČO: 264 29 705, zastúpený: Fridrich Paľko, s.r.o., Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, IČO: 36 864 421, proti žalovanému: E. Q., W.. XX.XX.XXXX, F. XXX XX W. Q. Č.. XXX, o zaplatenie sumy 485,- eur s prísl., taktó

rozhodol:

Súd žalobu z a m i e t a .

Žalovanému náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

Žalobca sa návrhom (tlačivo A - návrh na uplatnenie pohľadávky, článok 4, ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady /ES/ číslo 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu) domáhal zaplatenia istiny 485,- eur, zmenkového úroku 0,25 % denne zo sumy 722,- eur od 16.7.2009 do 22.10.2009, zo sumy 669,- eur od 23.10.2009 do 21.6.2010, zo sumy 649,- eur od 22.6.2010 do 2.8.2010, zo sumy 598,- eur od 3.8.2010 do 18.10.2010, zo sumy 575,- eur od 19.10.2010 do 30.9.2012, zo sumy 454,- eur od 1.10.2012 do 21.10.2012, zo sumy 515,- eur od 22.10.2012 do 2.12.2012, zo sumy 485,- eur od 3.12.2012 do zaplatenia. Okrem toho žiadal priznať 6 %-ný úrok z vyššie uvedených súm a v období tak, ako je to uvedené. Ďalej požadoval aj zmenkovú odmenu vo výške 1/3-tiny percenta zmenkovej sumy, teda 2,41 eur. Žalobca uviedol, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil žalovaný dňa 5.3.2009 na zmenkovú sumu 722,- eur, pričom sa zaviazal aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 16.7.2009. V texte bol uvedený záväzok žalovaného, že zaplatí za túto zmenku pri predložení na rad zmenkovému veriteľovi. Indosovaná zmenka je podľa žalobcu vista zmenkou a je opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia“.

Žalobca uviedol, že indosant predložil zmenku k zaplateniu, pričom vystaviteľ do podania žaloby zaplatil sumu 237,- eur, kde na zmenkovú sumu uhradil 237,- eur a na úroky uhradil 0,- eur. Keďže zmenková istina je opatrená doložkou „bez protestu“, indosant nenechal vyššie uvedené skutočnosti zistiť verejnou listinou.

Žalovaný vo veci uviedol, že zmenku podpísal na sumu 722,- eur.

Podľa názoru súdu v tomto prípade sú splnené podmienky pre použitie Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady /ES/ 861/2007 z 11.7.2007 (ďalej len „Nariadenie“), ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu. V zmysle Článku 2 Nariadenia, sa Nariadenie uplatňuje v občianskych a obchodných veciach pri cezhraničných sporoch bez ohľadu na povahu súdu alebo tribunálu, ktorých hodnota pohľadávky v čase doručenia tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky

príslušnému súdu alebo tribunálu nepresahuje 2 000,- eur bez akýchkoľvek úrokov, výdavkov a nákladov. Neuplatňuje sa najmä na daňové, colné ani správne veci, ani na zodpovednosť štátu za konanie alebo nečinnosť pri výkone štátnej moci.

Podľa Článku 3 odsek 1 Nariadenia, na účely tohto nariadenia je cezhraničným sporom taký spor, v ktorom má aspoň jedna zo strán bydlisko alebo obvyklý pobyt v členskom štáte inom, ako v členskom štáte súdu alebo tribunálu konajúceho vo veci.

Podľa Článku 5 odsek 1 Nariadenia, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu je písomné. Súd alebo tribunál nariadi ústne pojednávanie, ak to považuje za potrebné, alebo ak o to požiada niektorá zo strán. Súd alebo tribunál môže takúto žiadosť odmietnuť, ak sa domnieva, že vzhľadom na okolnosti prípadu ústne pojednávanie zjavne nie je potrebné pre spravodlivé vedenie konania. Dôvody odmietnutia sa uvedú písomne. Iba proti rozhodnutiu súdu alebo tribunálu o odmietnutí takejto žiadosti nemožno samostatne podať opravný prostriedok.

Podľa Článku 5 odsek 2 Nariadenia, po doručení správne vyplneného tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky súd alebo tribunál vyplní časť I. vzorového tlačiva C na odpoveď ako je uvedené v prílohe III. Kópia tlačiva na uplatnenie pohľadávky a v prípade potreby podporných dokumentov spolu s vyplneným tlačivom na odpoveď sa doručí odporcovi v súlade s článkom 13.

V danom prípade vychádzajúc z údajov uvedených v žalobcom predloženej zmenke (ktorú vystavila spoločnosť POHOTOVOSTĚ, uvedenia čísla zmluvy) súd považoval za potrebné nariadiť vo veci ústne pojednávanie a to aj bez toho, aby o to požiadala niektorá zo strán.

V tejto veci po doručení vyplneného tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky súdu, jeho kópiu aj s prílohami a vzorovým tlačivom C na odpoveď súd doručil žalovanému, ktorý túto zásielku prevzal 18.3.2014, ale vyplnené tlačivo na odpoveď súdu nepredložil.

Žalobca sa na pojednávanie napriek riadnemu a včasnemu doručeniu predvolania nedostavil, svoju neúčast' ospravedlnil kolíziou termínov, súhlasil s tým, aby sa vo veci pojednávalo bez jeho prítomnosti, teda nežiadal, aby súd odročil pojednávanie. Vychádzal zo skutočností, že nemá vedomosť, aby žalovaný popieral uplatnenú pohľadávku. Uviedol však, že ak v priebehu pojednávania dôjde k popretiu uplatnenej pohľadávky, žiada o odročenie pojednávania. Okrem toho vytýkal súdu nesprávny procesný postup, keď vo veci bolo nariadené pojednávanie a to s poukazom na znenie čl. 5 ods. 1 Nariadenia. Uviedol, že prioritné sú zásady efektivity a hospodárnosti konania. Podľa jeho názoru nie sú splnené podmienky na nariadenie ústneho pojednávania. Poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10Co/79/2013 zo dňa 5.9.2013, z ktorého vyplýva, že v danej veci sa nejedná o uplatňovanie pohľadávky zjavne neopodstatnenej, ani o podanie zjavne neprípustného návrhu. V ďalšom poukázal aj na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43CoZm/10/2013 zo dňa 21.11.2013.

V tejto súvislosti považuje súd za potrebné v prvom rade uviesť, že je výlučne v kompetencii súdu posúdiť potrebu nariadenia pojednávania, pričom sám žalobca tak, ako je to uvedené vyššie, poukazuje (cituje) článok 5 bod 1 príslušného Nariadenia, v zmysle ktorého súd môže nariadiť pojednávanie aj vtedy, ak to považuje za potrebné. Súd v danej právnej veci nariadil pojednávanie v súvislosti s posudzovaním vyplňovacieho práva na zmenku ako neprijateľnej zmluvnej podmienky v spotrebiteľskom vzťahu, ktoré vzniklo medzi pôvodným veriteľom žalovaného (obchodnou spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o.) ako aj v súvislosti s posudzovaním, aký má charakter predmetný spotrebiteľský úver.

Súd potom vo veci vykonal dokazovanie oboznámením sa so žalobným návrhom a jeho prílohami, písomnými vyjadreniami a stanoviskami žalobcu, zmenkou, zmluvou o úvere číslo 8212556 uzavretou na jednej strane medzi žalovaným ako dlžníkom a na druhej strane ako veriteľom spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., zo dňa 5.3.2009, vylúčením žalovaného a zistil tento skutkový a právny stav:

Žalovaný vystavil dňa 5.3.2009 v prospech spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. zmenku, obsahom ktorej je jeho záväzok zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad spol. POHOTOVOSTĚ, s.r.o., IČO: 35 807 598, Pribinova 25, 811 09 Bratislava, sumu 722,- eur so zmenkovým úrokom 0,25 % denne od 16.7.2009. Predmetná zmenka bola žalovaným vystavená ako vista zmenka a bola opatrená doložkami

„bez protestu“, „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia“. Zmenka bola prevedená indosamentom (rubopisom) na žalobcu.

Zo zmluvy o úvere číslo 8212556, ktorá sa uvádza na zmenke predloženej žalobcom, ktorú súdu predložila spol. POHOTOVOSTĚ, s.r.o., vyplýva, že dňa 5.3.2009 na jednej strane medzi dlžníkom - žalovaným a na druhej strane veriteľom - POHOTOVOSTĚ, s.r.o. bola uzavretá táto zmluva o úvere, kde sa veriteľ zaviazal poskytnúť dlžníkovi úver v sume 250,- eur a dlžník sa zaviazal zaplatiť veriteľovi sumu zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 190,- eur, t. j. celkove čiastku 440,- eur, ktorú sa zaviazal tento uhradiť v 10-tich mesačných splátkach splatných po 44,- eur začínajúc dňom 11.4.2009 na účet veriteľa špecifikovaný vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru. Zmluva je datovaná dňom 5.3.2009 a opatrená podpismi mandatára L.Á. ako aj podpisom žalovaného ako dlžníka.

Žalovaný vo svojej výpovedi najprv uviedol, že nie je si vedomí, žeby podpísal nejakú zmenku a ani nevie čo to zmenka je. Podpis na kópii zmenky sa podobá jeho podpisu. Potom uviedol, že zmenku podpísal a to na sumu 722,- eur. To či niečo splácal si nepamätá. Na základe zmluvy o úvere mu bol poskytnutý úver vo výške 250,- eur, ktorý sa zaviazal splatiť v 10 mesačných splátkach po 44,- eur.

Z vyššie uvedeného teda jednoznačne vyplýva, že zmenka, ktorú žalobca pripojil k návrhu, bola vystavená ako zabezpečovací prostriedok z poskytnutého úveru, ktorý má povahu spotrebiteľského úveru. Pôvodne bola zmenka vystavená spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ktorá ju následne indosovala na žalobcu ako zahraničnú právnickú osobu. Základný právny vzťah medzi pôvodným majiteľom zmenky a žalovaným má teda spotrebiteľskú povahu.

Na posúdenie spotrebiteľských zmlúv súd v zmysle Článku 19 Nariadenia číslo 861/2007/ES aplikoval slovenské procesné rozhodné právo. Z uvedeného potom vyplýva, že slovenské subjekty pôvodne ani nepredpokladali iný ako právny poriadok Slovenskej republiky. Podľa bodu 13 Nariadenia číslo 861/2007/ES pojmy „zjavne neopodstatnené“ v kontexte zamietnutia pohľadávky a neprípustné „v kontexte zamietnutia návrhu“ by sa mali určiť v súlade s vnútroštátnym právom, súd v danom prípade postupoval podľa Občianskeho súdneho poriadku, Občianskeho zákonníka, zákona číslo 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, v súlade so smernicou Rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, Smernicou 2008/48/EHS o zmluvách o spotrebiteľskom úvere, Smernicou 2005/29/ES o nekalých praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu. Ako rozhodné právo aplikoval súd právo Slovenskej republiky už aj vzhľadom na to, že pôvodným majiteľom zmenky bola spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o. Bratislava ako slovenská právnická osoba a prípadná voľba iného právneho poriadku súdu tvrdená ani preukázaná nebola.

Podľa článku I. § 75 zákona č. 191/1950 Zb. zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov, vlastná zmenka obsahuje:

1. označenie, že ide o zmenku, pojaté do vlastného textu listiny a vyjadrené v jazyku, v ktorom bola listina písaná;
2. bezpodmienečný sľub zaplatiť určitú sumu;
3. údaj zročnosti;
4. údaj miesta, kde sa má platiť;
5. meno toho komu, alebo na rad koho sa má platiť;
6. dátum a miesto vystavenia zmenky;
7. podpis vystaviteľa.

V zmysle článku I. § 11 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov, každú zmenku, i keď nebola vystavená na rad, možno previesť indosamentom (rubopisom) s tým, že podľa článku I. § 17 ods. 1 zákona číslo 191/1950 Z.z. zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

Podľa § 52 ods. 1 až 4 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 28.10.2010 (ďalej len „Občiansky zákonník“), spotrebiteľkou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na

prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania, alebo dohody, ktorých obsahom, alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

V zmysle § 53 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia, alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

V § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, sa uvádza, že neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

V zmysle ustanovenia § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

Podľa § 39 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu, alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom.

V § 2 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v poslednom znení (ďalej len „Zákon“) sa uvádza, že na účely tohto zákona sa rozumie:

- a) spotrebiteľským úverom dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo inej právnej formy;
- b) zmluvou o spotrebiteľskom úvere zmluva, ktorou sa veriteľ zaväzuje poskytnúť spotrebiteľovi spotrebiteľský úver a spotrebiteľ sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a uhradiť celkové náklady spojené so spotrebiteľským úverom.

V zmysle § 4 ods. 6 Zákona, v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje plniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, ale ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky, alebo postúpenia práv zo zmenky.

Na základe vyššie uvedeného mal súd teda za preukázané, že dňa 24.3.2009 uzavrel žalovaný ako dlžník so spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o. ako veriteľom zmluvu o úvere v písomnej forme, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru, ako už bolo uvedené vyššie, vo výške 250,- eur. V ten istý deň bola vystavená a podpísaná zmenka na sumu 722,- eur. Žalobou si žalobca na súde uplatnil právo na zaplatenie sumy 485,- eur s prísl.

Výsledkami vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že žalobcom predložená zmenka zabezpečovala hlavný záväzkový vzťah, ktorým bola zmluva o úvere uzavretá medzi žalovaným ako dlžníkom a spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o. Bratislava ako veriteľom. Zmluvu o úvere uzatváral žalovaný ako občan - fyzická osoba. Zmluva bola uzatváraná na formulári veriteľa, mala predtlačný text a do zmluvy sa dopisovali len údaje, ktoré vzhľadom na charakter nemohli byť vopred dané a to osobné údaje dlžníka, výška poskytnutého úveru, výška poplatku a spôsob splatnosti. Do zmluvy sa dopisovala len suma úveru, suma poplatku a výška splátok, ako aj počínajúci deň splatnosti, pričom v predtlačenej forme formulára bol obsiahnutý aj text, že dlžník sa zaväzuje zaplatiť veriteľovi sumu úveru zvýšenú o príslušný poplatok. Neoddeliteľnou časťou zmluvy o úvere boli všeobecné podmienky poskytnutia úveru,

dohody o vyplnení zmenky a mediáčnej dohody. Taktiež sa strany dohodli na tom, že v zmysle § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka sa ich právne vzťahy budú spravovať Obchodným zákonníkom.

S poukazom na § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom, je spotrebiteľskou zmluvou, ak dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (§ 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka) a spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti (§ 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka). Súčasne sa vyžadovalo, aby spotrebiteľské zmluvy neobsahovali ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, teda neprijateľné podmienky (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka) s tým, že zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od Občianskeho zákonníka v neprospech spotrebiteľa a spotrebiteľ sa najmä nemôže vzdať svojich práv, ktoré mu Občiansky zákonník priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné povinnosti (§ 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka). V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší (§ 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

V danom prípade žalovaný ako fyzická osoba spĺňala definíciu spotrebiteľa a spoločnosť POHOTOVOŠŤ, s.r.o. Bratislava na strane veriteľa konala v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti pri uzatváraní zmluvy o úvere, keďže aj v predmete podnikania zapísaného v Obchodnom registri mala činnosť poskytovanie úverov z vlastných zdrojov. Podľa záveru súdu tak bolo preukázané, že veriteľ, teda spoločnosť POHOTOVOŠŤ, s.r.o. Bratislava spĺňala definíciu dodávateľa. V konaní bolo ďalej preukázané, že zmluva medzi veriteľom a žalovaným bola uzatvorená na formulári veriteľa vrátane všeobecných zmluvných podmienok, do tejto zmluvy bolo možné doplniť resp. zmeniť len osobné údaje žalovanej ako dlžníka a výšku úveru. Súd mal tak za preukázané, že veriteľ tieto zmluvy uzatváral s viacerými osobami, bolo obvyklé, že ktorákoľvek druhá strana ako spotrebiteľ obsah tejto zmluvy podstatným spôsobom ovplyvniť nemohla.

Súd vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti dospel k záveru, že zmluva o úvere zo dňa 5.3.2009 uzavretá medzi spol. POHOTOVOŠŤ, s.r.o. ako veriteľom a žalovaným je spotrebiteľskou zmluvou.

Z uvedených dôvodov súd považoval právny vzťah, ktorý vznikol medzi spoločnosťou POHOTOVOŠŤ, s.r.o. a žalovaným za vzťah spotrebiteľský, a teda na tento vzťah aplikoval ustanovenia spotrebiteľského práva. Povaha uvedeného právneho vzťahu sa nezmenila ani postúpením (indosovaním) zmenky. Súd potom v danom prípade mal za to, že zmenka slúži ako zabezpečovací právny prostriedok zo spotrebiteľského vzťahu.

Napriek tomu, že žalovaný v konaní vyslovene nenamietal, že zmenka je neplatná, súd skúmal jej platnosť, pretože mal za to, že Princíp „vigilantibus iura sripta sunt“ (právo patrí bdelym) v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. Uvedené opakovane skonštatoval Najvyšší súd SR (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 16. januára 2013, sp. zn. 6 M Cdo 9/2012, uznesenie Najvyššieho súdu SR z 21. marca 2012, sp. zn. 6 Cdo 1/2012, uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 61/2012). Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka na podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov. Na túto vec sa vzťahuje viacero právnych predpisov (Občiansky zákonník, zákon o ochrane spotrebiteľa, zákon o spotrebiteľských úveroch, zákon o zmenkách), pričom je nepochybné, že vzhľadom na rozsiahlosť a dynamickosť právnej úpravy, spotrebiteľ nemôže dokonale poznať každý z vyššie uvedených zákonov. Neinformovanosť spotrebiteľa resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Účelom spotrebiteľského práva je poskytnúť spotrebiteľovi ochranu v prípadoch, keď môže dodávateľ zneužiť neinformovanosť spotrebiteľa tým, že do zmluvy zakomponuje zmluvné podmienky, ktoré sú v neprospech spotrebiteľa. Úlohou súdu je v takýchto prípadoch ex offo skúmať prijateľnosť zmluvných podmienok a v prípade, že sú zmluvné podmienky neprijateľné, zabezpečiť rýchlu a účinnú ochranu spotrebiteľa.

V rozsudku Európskeho súdneho dvora sp. zn. C - 419/2011 zo 14. 03. 2013 (Česká sporiteľňa a.s. proti Geraldovi Feichterovi) samotný Európsky súdny dvor v konaní pri uplatnení práva zo zmenky z úradnej moci skúmal postavenie odporcu ako spotrebiteľa. Podľa záverov tohto rozhodnutia napriek tomu, že v danom prípade sa jedná o vzťah uplatnený na základe zmenky ako abstraktného cenného papiera, je povinnosťou súdu skúmať postavenie odporcu ako spotrebiteľa.

K obdobnému záveru o prelomení zásady zmenky ako abstraktného cenného papiera vo vzťahu ku spotrebiteľovi došlo aj rozhodnutím Nemeckého najvyššieho súdu (BGH), 25. 2. 1965 - II. Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht und Wirtschaftsrecht 191/62 Hamm, publikovaný v časopise Neue juristische Wochenschrift, 1965 str. 1125. Ak teda vo vyššie uvedenej veci ESD C- 419/11 skúmal súdny dvor EÚ, či ručiteľ zo zmenky môže byť spotrebiteľom, o to viac je odôvodnený záver o skúmaní postavenia spotrebiteľa pokiaľ ide o samotného dlžníka a v tej súvislosti posudzovať otázku prijateľnosti podmienok spotrebiteľských zmlúv.

Taktiež je potrebné uviesť, že podľa rozhodnutia Súdneho dvora EÚ z 16. 11. 2010 práve vo veci POHOTOVOSTĚ, s.r.o. C-76/10, bolo rozhodnuté Súdnym dvorom EÚ, že vnútroštátny súd má v každom štádiu konania vrátane výkonu rozhodnutia povinnosť aj bez návrhu posúdiť nekalé povahy sankcií (a nielen sankcií, ale akýchkoľvek zmluvných dojednaní) obsiahnutých v zmluve o úvere, ak má súd k tomuto účelu k dispozícii nevyhnutné informácie o právnom a skutkovom stave.

V bode 37 tohto rozhodnutia proti spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. je uvedené, že sa vychádza z účelu právnej úpravy Smernice číslo 93/13 a to že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a táto situácia ho vedie k prístúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah.

V bode 38 uvedeného rozhodnutia Súdneho dvora je jasne uvedené, že nekalé podmienky nie sú pre spotrebiteľa záväzné, pričom ide o kogentné ustanovenia, ktoré nie je možné zmeniť. Ich cieľom je nastolenie formálnej rovnováhy vyplývajúcej zo zmluvy medzi právami a povinnosťami zmluvných strán a nahradiť ich skutočnou rovnováhou a zaviesť s nimi rovnosť medzi účastníkmi právneho vzťahu.

Odčlenenie zmenkového abstraktného vzťahu od spotrebiteľského vzťahu nie je možné, pretože práve v spotrebiteľských vzťahoch bolo použitie zmenky regulované a obmedzené v § 4 ods. 6 zákona číslo 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Posledná platná právna úprava v § 17 ods. 3 zákona číslo 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch dokonca zmenku v spotrebiteľských úveroch úplne zakazuje. Pokiaľ by došlo k odčleneniu abstraktného vzťahu zo zmenky, súd by nemohol v tomto prípade aplikovať ustanovenia o ochrane spotrebiteľa, čím by došlo k zmareniu účelu spotrebiteľského práva. V takomto prípade by zmluva mohla obsahovať viaceré neprijateľné zmluvné podmienky, ktoré by však súd nemohol skúmať, čím by bolo spotrebiteľovi odopreté jeho právo na právnu ochranu.

Súd podotýka, že práve v tomto konkrétnom konaní už Krajský súd upozornil, že je potrebné brať do úvahy i upozornenia Európskej komisie na praktiky existujúce v sektore spotrebiteľských úverov so zameraním na dôsledné uplatňovanie slovenských právnych predpisov o ochrane spotrebiteľa.

Ustanovenie § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka demonštratívne určuje, čo je možné vyhodnotiť ako neprijateľné zmluvné podmienky. Čo sa týka prípustnosti zmenky v spotrebiteľskom vzťahu demonštratívny výpočet nekalých podmienok uvedených Občianskym zákonníkom je potrebné doplniť ustanovením § 4 ods. 6 zákona číslo 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, platného v čase uzavretia zmluvy o úvere, podľa ktorého v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom.

Aby veriteľ mohol prijať zmenku od spotrebiteľa, musia byť naraz splnené dve podmienky:

1. ide o zabezpečovaciu zmenku;
2. zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru.

Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplýva, že uvedené podmienky neboli splnené, istina poskytnutého úveru bola 250,- eur, pričom zmenka bola vystavená na sumu 722,- eur. Teda zmenková suma predstavuje až 288,80 % z istiny úveru.

Vzhľadom na skutočnosť, že zmenková odmena prevyšuje jej maximálnu výšku ustanovenú zákonom, súd pre úplnosť uvádza, že táto skutočnosť je tiež dôvodom, pre ktorý súd vo veci nariadil pojednávanie.

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti súd potom považuje zmluvné dojednanie - dohodu o vyplnení zmenky za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá ako zmluvné dojednanie vyznieva výrazne v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 4 písm. i), k), o) Občianskeho zákonníka) a sleduje cieľ obísť právne predpisy týkajúce sa ochrany spotrebiteľa. Dohoda o vyplnení zmenky je v rozpore s § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

V zásade je potrebné uviesť, že spotrebiteľské právo v čase uzavretia zmluvy nevylučovalo prijať od dlžníka zmenku, avšak len na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, ktorá úprava bola obsiahnutá v § 4 ods. 6 zákona číslo 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Rovnako sa pripúšťalo za určitých podmienok vyplniť zmenkovú sumu veriteľom do zákonom limitovanej výšky istiny a príslušenstva.

Súd dodáva, že na to, aby bola zmluva platne uzavretá, je potrebné, aby bola vôľa zmluvných strán slobodná. Právny predchodca žalobcu bol povinný predložiť žalovanému zmluvné dojednanie, týkajúce sa vyplnenia zmenky tak, aby z neho bolo dostatočne zrejmé, že žalovanému sa poskytuje možnosť voľby prijať alebo neprijať takýto návrh, a aby bolo z neho tiež zrejmé, že jej boli poskytnuté aj jasné a zrozumiteľné informácie, aké následky sa spájajú s vyplnením zmenky. Pokiaľ právny predchodca žalobcu takto nepostupoval, resp. pokiaľ takýto postup nebol žalobcom preukázaný listinami pripojenými k návrhu na začatie konania, súd musí konštatovať neplatnosť takéhoto dojednania z dôvodu nedostatku vôle žalovaného.

Dohoda o vyplnení zmenky uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami (prijať alebo neprijať takéto zmluvné dojednanie) a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená. Žalovaný sa v porovnaní s právnym predchodcom žalobcu nachádzala v znevýhodnenom postavení, pokiaľ šlo o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a táto situácia ju viedla k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred právnym predchodcom žalobcu bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah a aby si uvedomil ich následky. Spotrebiteľ (žalovaná) si neuvedomil, že vyplnením zmenky došlo k značnému zhoršeniu jeho postavenia, pretože veriteľ (právny predchodca žalobcu) vyplnením zmenky nepochybne zamýšľal obísť zákonné ustanovenia na ochranu spotrebiteľa, pretože na základe takto vyplnenej zmenky požadoval zmenkový úrok 0,25 % denne, ktorý je vzhľadom na svoju výšku považovaný za v rozpore s dobrými mravmi a v spotrebiteľských vzťahoch neprípustný.

Súd podotýka, že veriteľ ako dodávateľ finančnej služby (oproti neznalému spotrebiteľovi) s odbornou starostlivosťou mal a musel vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky a má poznať aj dôsledky ich používania. Žalobca ako nadobúdatel zmenky zabezpečujúcej záväzok spotrebiteľa musel počítat s tým, že nárokom majúcim svoj základ v nekalej podmienke a jej použití, súd nemôže poskytnúť právnu ochranu.

Vzhľadom na takto zistený skutkový stav dospel k názoru, že zmenka, titulom ktorej žalobca uplatňuje žalovanú sumu, je neplatná, nakoľko bola vystavená v rozpore so zákonom. Navyše súd má aj za to, že vôľa spotrebiteľa pri uzatváraní zmluvy, vrátane zmluvného dojednania o vyplnení zmenky nemôže byť považovaná za slobodnú, čo je ďalšou vadou zmenky spôsobujúcou jej neplatnosť. V danom prípade vystavením zmenky sa právny predchodca žalobcu snažil vyhnúť posudzovaniu platnosti úverovej zmluvy a aplikácii zákona o spotrebiteľských úveroch, dôsledkom čoho je, že žalovaný by veriteľovi mal vrátiť len sumu poskytnutého úveru pre nedodržanie obligatórnych náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Takýto postup žalobcu nemôže požívať právnu ochranu (§3 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Pretože žalobca v tomto konaní uplatňuje právo z neplatnej zmenky, dospel súd k názoru, že je potrebné žalobu zamietnuť, a to aj bez toho, aby skúmal výšku žalovanej sumy. Preto súd žalobu žalobcu zamietol.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorého žalovanému, ktorý mal vo veci plný úspech, keďže súd žalobu v celom rozsahu zamietol, vznikol nárok na náhradu nákladov potrebných k účelnému uplatneniu práva proti žalobcovi, ktorý vo veci úspech nemal. Keďže žalovaný náhradu trov nežiadal a zo spisu mu žiadne trovy nevyplynuli, súd rozhodol tak, že žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustné odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd do Prešova.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že:

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozhodnutím splnená v stanovenej lehote, možno sa jej splnenia domáhať návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného predpisu.